

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۰۲/۳۱
تاریخ بررسی مقاله: ۱۳۸۸/۰۳/۳۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۸/۲۶

مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز
پاییز و زمستان ۱۳۸۹، دوره‌ی ششم، سال ۱۷-۲
شماره‌های ۳ و ۴، صص: ۲۳۸-۲۱۵

بررسی رابطه نیازهای آشکار دانشجویان و امید به تحقق‌پذیری آنها با برخی ویژگی‌های فردی و تحصیلی آنان

جعفر ترک‌زاده*

مهدی محمدی**

مجتبی بذرافشان مقدم***

چکیده

هدف کلی این تحقیق، بررسی وضعیت نیازهای دانشجویان و امید به تحقق‌پذیری آنها، بر حسب برخی ویژگی‌های فردی و تحصیلی آنان بوده است. جامعه‌ی آماری تحقیق شامل ۲۳۵۰ دانشجوی شرکت‌کننده در اردوهای دانشجویی، از دانشگاه‌های مختلف کشور، در تابستان ۱۳۸۷ در شهر مشهد بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی و بر اساس متغیرهای جنسیت و محل سکونت، تعداد ۲۴۵ دانشجو (۱۳۸ مرد و ۱۰۷ زن) به عنوان نمونه انتخاب شدند. یکی از ابزارهای این تحقیق بر اساس نیازهای آشکار مورای توسط محققین ایجاد شد و ابزار دیگر، مقیاس رضایت از زندگی داینر و همکاران (۱۹۸۵) بود. روایی و پایایی هر دو ابزار محاسبه شد. داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی، آزمون t، تحلیل واریانس یکطرفه و ضریب همبستگی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که: (۱) بالاترین میانگین نیازها متعلق به نیاز تجاوزگری و پایین‌ترین میانگین نیازها متعلق به نیاز وابستگی و پیوستگی می‌باشد. (۲) در دو نیاز قدرت‌طلبی و مهرطلبی، دانشجویان زن میانگین بالاتری را نشان دادند و تفاوت معنادار به دست آمد. (۳) دانشجویان مرد در امید به تحقق‌پذیری نیازهای غریزی، قدرت‌طلبی و فهم و ادراک و دانشجویان زن در امید به تحقق‌پذیری نیاز مهرطلبی میانگین بالاتری را نشان دادند. (۴) تفاوت معناداری بین نیازهای آشکار دانشجویان خوابگاهی، ساکن

djt3779@yahoo.com

* استادیار مدیریت آموزشی، دانشگاه شیراز (نویسنده مسئول)

** استادیار برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه شیراز

*** استادیار مدیریت آموزشی، دانشگاه فردوسی مشهد

در منزل دانشجویی و منزل شخصی وجود ندارد؛ اما دانشجویان خوابگاهی میانگین بالاتری را در زمینه امید به تحقق‌پذیری نیازهای خودمختاری و مهرطلبی نشان دادند. (۵) رابطه مثبت و معناداری میان معدل تحصیلی و میانگین و امید به تحقق‌پذیری برخی نیازهای دانشجویان به دست آمد. (۶) تفاوت معناداری بین میزان نیازها و میزان امید به تحقق‌پذیری آنها وجود دارد. (۷) رابطه مثبت و معناداری میان میزان رضایت دانشجویان از زندگی و تلاش آنان برای بهبود آن با میزان وجود و امید به تحقق‌پذیری برخی نیازهای دانشجویان وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: نیاز، تحقق نیاز، ویژگی‌های فردی و تحصیلی، دانشجو

مقدمه

همه افراد دارای نیازهای اساسی هستند که با وجود حالتی از وحدت، دارای تکثر و تنوع هستند؛ ثابت نیستند و در طول زمان بر مبنای نوع، شدت و اولویت تغییر می‌کنند. البته میزان و شیوه ارضای آنها نیز در موقعیت‌های مختلف متفاوت است (کُح^۱، ۱۹۸۲). بر همین اساس دانشجویان نیز که معمولاً با طیف وسیع و متنوعی از زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی وارد دانشگاه می‌شوند، انتظارات، نیازها و آمادگی‌های متفاوتی دارند. ارزیابی نیازهای دانشجویان می‌تواند فراگردی برای کشف عوامل و شرایط نارضایتی‌ساز باشد که دانشجویان با آن روبرو می‌شوند. به عبارت دیگر ارزیابی نیازهای دانشجویان جهت شناخت مسائل موجود آنان و تلاش برای حل آنها، اساسی است (کافمن و انگلیش^۲، ۱۹۷۹). فهم نیازهای اساسی دانشجویان، مبنایی محکم برای ایجاد و اداره محیط یادگیری با کیفیت بالا فراهم می‌آورد. در واقع محیط آموزش بایستی به گونه‌ی طراحی شود که ضمن ایجاد محیط مطلوب یادگیری، نیازهای فراگیران را نیز ارضا نماید (گلاسر^۳، ۲۰۰۰). پاسخگویی به نیازهای دانشجویان یکی از عوامل ضروری در تسهیل و پرورش رشد دانشجویان دانشگاه می‌باشد. برای مثال مزلو (۱۹۷۰) نشان داد که برخی نیازها باید ارضاء شوند تا اجازه رشد فرد در جهت "تحقق خویشتن" را بدهد (نقل دراستینمان^۴ ۲۰۰۴). چکرینگ^۵ (۱۹۶۹) نیز به چنین مسأله‌ی اشاره

- 1- Kuh
- 2- Kaufman & English
- 3- Glasser
- 4- Stienmann
- 5- Checkering

نموده که دانشجویان برای کسب قدرت انجام برخی از امور و فعالیت‌های تحصیلی و دانشگاهی خود، بایستی در احراز برخی شرایط و مهارت‌های مختلف مسلط گردند تا به آنها اجازه ادامه روند رشدشان را بدهد (نقل درستیز و پورتر، ۱۳۷۲).

محققین بسیاری به مطالعه نیازهای انسان پرداخته‌اند که از آن جمله میتوان به مزلو، آلدرفر، وروم، مک کلند، آتکینسون و همکاران اشاره نمود. اما یکی از وسیع‌ترین و ملموس‌ترین طبقه‌بندی‌های نیازها توسط مورای^۱ (۱۹۳۸) صورت گرفته است که تحت عنوان "نیازهای آشکار مورای" مطرح شده است. وی ۱۳ نوع نیاز را به عنوان مجموعه نیازهای آشکار در انسان‌ها (آن گونه که در رفتار و کردار آنها دیده می‌شود) مشخص نموده است. این نیازها عبارتند از: کسب موفقیت، وابستگی و دلبستگی، تجاوزگری، خودمختاری، تحمل داشتن، خودنمایی، دوری گزیدن از زیان (زیان‌گریزی)، غریزی بودن، پرورش دادن، نظم و انضباط، قدرت، مهرطلبی، و فهم ادراک (نقل درستیز و پورتر، ۱۳۷۲؛ شولتز و شولتز،^۲ ۱۹۹۹؛ تاکور، برتن، سیوستوا،^۳ ۱۹۹۷).

با توجه به آن چه گفته شد، تحقیق حاضر به دنبال بررسی وضعیت نیازهای سیزده گانه مذکور در میان دانشجویان ایرانی و میزان امید به تحقق‌پذیری آنها در شرایط موجود و نیز بررسی رابطه بین برخی ویژگی‌های فردی و تحصیلی دانشجویان با وضعیت نیازهای یاد شده و امید به تحقق‌پذیری آنها در حال و آینده نزدیک بوده است. شناخت حاصل از این تحقیق، با توجه به بی‌سابقه بودن آن در کشور، می‌تواند مبنایی برای پیش‌بینی و توضیح وضعیت رفتاری دانشجویان و نیز طرح ریزی‌ها و اقدام‌های لازم در ارتباط با موضوع را فراهم آورد.

پیشینه‌ی تحقیق

جایگاه انگیزش به عنوان یکی از مبانی اساسی رفتار فردی و سازمانی، روشن است. نکته قابل توجه در این باره، ابتدای فرایند انگیزش بر نیاز است. به گفته‌ی رابینز (۱۳۸۶)، «انگیزش تمایل به انجام کار است. تا بدان وسیله نوعی نیاز تأمین گردد. ... یک نیاز تأمین نشده موجب

1- Murray

2- Sultz

3- Thakhur, Burton, & Srivastava

ایجاد تنش می شود و آن نیز به سهم خود در فرد پویایی به وجود می آورد و او را به جهتی سوق می دهد. این پویا موجب جست و جو [رفتار] برای هدف خاصی می شود...» (ص ۷۲). لذا می توان گفت اساساً در پس هر رفتار انسانی، نیازی نهفته است. به عبارتی نوع و شدت نیازها، افراد را به کنش (رفتار) برمی انگیزند (هالتمن و گلرمن^۱، ۲۰۰۲)؛ خواه منبع انگیزش را درونی بپنداریم، خواه بیرونی (آموت^۲، ۱۹۹۹). انگیزش درونی به مفهوم تمایل به انجام رفتاری است که ریشه در درون خود فرد دارد. انگیزش بیرونی تمایل به انجام رفتار برای کسب یک پاداش بیرونی یا اجتناب از پیامدهای منفی است.

گزارش های موجود نشان می دهد که انگیزش و عملکرد دانشجویان عمدتاً بر مبنای نظریه نیازهای درونی که توسط مک کِللند، آتکینسون، کلارک و لاول^۳ (۱۹۵۳) ارائه شده است، سنجیده شده است. بر طبق این نظریه، رفتار انگیزخته افراد به طور متناوب تحت تأثیر نیازهای مختلف درونی قرار می گیرد. نیاز به موفقیت، نیاز به وابستگی، نیاز به استقلال و نیاز به تسلط. ارزیابی این نیازها با استفاده از پرسشنامه ای که توسط ستیرز و براینشتاین^۴ (۱۹۷۶) تحت عنوان پرسشنامه نیازهای آشکار (MNQ) ایجاد شده بود، انجام شد. این پرسشنامه برای سنجش مجموعه نیازهای دانشجویان (چاسمیر^۵، ۱۹۸۵؛ ستیرز و براینشتاین، ۱۹۷۶)، ارزیابی نیازهای مدیران (ستیرز و براینشتاین، ۱۹۷۶) و کارکنان حرفه های خدماتی و دفتری (بریف، آلدگ، دارو و پاور^۶، ۱۹۸۰؛ چاسمیر، ۱۹۸۵ و دریه^۷، ۱۹۸۰) مورد استفاده قرار گرفت. مروری بر پیشینه ی تحقیقات در مورد MNQ و نظریه زیربنایی آن شواهدی را در مورد قدرت نسبی آن در پیش بینی نیازهای فردی در جوامع مختلف فراهم آورد (چاسمیر، ۱۹۸۵). این یافته ها نشان داد که ارتباط مثبتی بین نیاز به موفقیت و عملکرد فرد در وظایف یا اهداف خاص وجود دارد. در مورد دانشجویان نیز برخی مطالعه ها نشان دادند که هرچه میزان نیاز به موفقیت بالاتر باشد، عملکرد دانشجویان در کسب نمره های درسی و معدل تحصیلی بالاتر

-
- 1- Hultman, & Gellerman
  - 2- Amodt
  - 3- McClelland, Atkinson, Clark, & Lowell
  - 4- Steers & Braunstien
  - 5- Chusmir
  - 6- Brief, Aldag, Darrow, & Power
  - 7- Dreher

می‌رود (بلکاوی^۱، ۱۹۸۶). علاوه بر این، در برخی مطالعه‌ها آشکار شد که یک رابطه‌ی منفی بین نمره‌ی نیاز به وابستگی و عملکرد درسی و معدل تحصیلی وجود دارد (جیگر و کوپر^۲، ۱۹۹۵). در مطالعه جیگر و کوپر (۱۹۹۵) یافته‌ها نشان داد که دانشجویان با نمره‌های بالای نیاز به استقلال، معدل تحصیلی بالاتری را نشان می‌دهند. یافته‌های بعدی این مطالعه نشان داد که نیاز به موفقیت پیش‌بینی کننده ضعیفی از معدل تحصیلی است و اصولاً نیاز به موفقیت مورد انتظار، رابطه‌ی بالایی را با معدل تحصیلی نشان نداد.

به نظر می‌رسد مطالعه‌های انجام شده روی حوزه‌ی محدودی از نیازهای دانشجویان تمرکز یافته است. در حالی که اساساً افراد گستره وسیع و متنوعی از نیازها دارند که هر یک به سهم خود رفتار و عملکرد آنان را متاثر می‌سازد. یکی از نظریه‌هایی که از نظر پوشش مجموعه نیازهای انسان، در سطح وسیع‌تر و جامع‌تری نسبت به سایر نظریات قرار دارد، نظریه نیازهای آشکار مورای است که برای مطالعه انگیزش و رضایت - در حوزه رفتار (به طور کلی) و یادگیری (به طور خاص) - مورد استفاده قرار گرفته است (شولتز و شولتز، ۱۹۹۹). طبق این نظریه نیازهای انسانی کسب شده و آموخته می‌شوند و می‌توانند تحت تأثیر اشاراتی از محیط بیرونی و یا تجربه خود فرد فعال شوند. از منظر این نظریه انسان نیازهای متنوعی دارد که بر رفتار وی تأثیر می‌گذارد. مورای در اثر کلاسیک خود تحت عنوان "کاوش‌هایی در شخصیت" با دلایلی ثابت نمود که افراد را می‌توان بر حسب نیرومندی متغیرهای گوناگون نیازهای فردی طبقه‌بندی نمود. این نیازها بنا به نظر مورای، نماینده یک نیروی مرکزی انگیزشی هم از نظر شدت و هم از نظر جهت رفتار هدف‌گرای شخص است. به عبارت دیگر نظریه نیازهای آشکار مورای رفتار بسیاری از افراد را ناشی از برانگیختگی ناشی از تمایل آنان به موفقیت، وابستگی، استقلال و تسلط و ... می‌داند. هر نیاز نیز شامل دو بعد می‌شود: یک بعد کیفی یا جهت‌مندی که شامل هدفی است که نیاز به سمت آن هدایت می‌شود و یک بعد کمی یا فعال که شامل قدرت یا شدت نیاز مرتبط با هدف می‌باشد. در حالی که بسیاری از تحقیقات مربوط به این نظریه درباره "نیاز به کسب موفقیت" بوده، مورای شخصیت یک فرد را مرکب از انواع نیازهای گوناگون، دور از هم و اغلب متضاد و در حال کشمکش می‌داند که نیروی نهفته

1- Belkaoui

2- Geiger & Cooper

انگیزش رفتار انسانی را در خود دارند. این فهرست نیازها شامل نیاز کسب موفقیت، وابستگی و به هم پیوستگی، قدرت، خود مختاری، تجاوزگری، تحمل داشتن، خودنمایی، اجتناب از زیان، و ... می شود که در مبحث مقدمه و بیان مسأله ذکر شد.

از سوی دیگر، در بررسی متون قدیمی در حوزه تحقق نیاز همچون انگیزه موفقیت (مک کلند و دیگران، ۱۹۵۳) جامعه موفقیت طلب (مک کلند، ۱۹۶۱) نظریه انگیزش موفقیت (آتکینسون^۱، ۱۹۶۴) ملاحظه می شود که محققان پیشین، ویژگی های مختلفی را برای افراد امیدوار به تحقق نیازهای خود گزارش نموده اند. یکی از توصیفات مک کلند از افراد امیدوار به تحقق نیازهای خود، این است که آنها دارای انرژی بی قراری هستند. مک دونالد^۲ (۱۹۵۶) یونگ^۳ (۱۹۵۷) و کُمین^۴ (۱۹۵۷) نیز دریافتند که تفاوت معناداری بین نیاز به استقلال در مجریان موفق و ناموفق وجود ندارد. تحقیق بین فرهنگی مک کلند (۱۹۶۱) نشان داد که کسانی که نیازهایشان در زمینه های بازرگانی و صنعتی تحقق یافته است در نقش های اجتماعی خود نیز موفق ترند. چون تمایل دارند که در زمینه های رقابتی نیز به خوبی عمل کنند. محققان دیگر نیز در زمینه تحقق نیازها تحقیقاتی را انجام داده اند. میشل^۵ (۱۹۶۱) معتقد است افرادی که تحقق پذیری بالایی را در نیازهای خود آرزومندند، قدرت تحمل بیشتری را در مقابل تأخیر در دریافت پاداش یا خشنودی حاصل از آن دارند. تحقیقات فیدر^۶ (۱۹۶۲) نشان داد که کسانی که امید بیشتری به تحقق نیازهای خود دارند بیشتر امید محورند تا ترس محور. کوکلا^۷ (۱۹۷۲) نیز گزارش کرده است افرادی که امید بالاتری به تحقق نیازهای خود دارند، مسئولیت پذیری شخصی بالاتری را نیز از خود نشان می دهند.

لازم به ذکر است نگارندگان، در جستجوی خود، گزارش پژوهشی (انجام شده در خارج یا داخل کشور) در زمینه ی تحقق پذیری نیازهای دانشجویان نیافتند.

- 1- Atkinson
- 2- McDonald
- 3- Young
- 4- Cummin
- 5- Mischel
- 6- Feather
- 7- Kukla

اهداف تحقیق

- هدف کلی این تحقیق، بررسی رابطه نیازهای دانشجویان و امید به تحقق پذیری آنها با ویژگی‌های فردی و تحصیلی آنان بود. اهداف جزئی این تحقیق عبارتند از:
- ۱- بررسی وضع موجود نیازهای دانشجویان بر حسب فهرست نیازهای آشکار مورای
  - ۲- مقایسه دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان با محل‌های سکونت مختلف از نظر میزان نیازهای موجود آنان بر حسب فهرست نیازهای آشکار مورای
  - ۳- مقایسه دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان با محل‌های سکونت مختلف از نظر امید به تحقق‌پذیری نیازهای خود.
  - ۴- بررسی رابطه معدل تحصیلی و میزان نیازهای آشکار دانشجویان
  - ۵- بررسی رابطه معدل تحصیلی و میزان امید به تحقق‌پذیری نیازهای آشکار دانشجویان
  - ۶- مقایسه بین میزان نیازهای موجود و میزان تحقق‌پذیری این نیازها در دانشجویان
  - ۷- بررسی رابطه بین میزان رضایت از زندگی موجود و تلاش جهت بهبود زندگی خود با میزان نیازهای آشکار در دانشجویان
  - ۸- بررسی رابطه بین میزان رضایت از زندگی موجود و تلاش جهت بهبود زندگی خود با میزان امید به تحقق‌پذیری نیازهای آشکار در دانشجویان

سؤالات تحقیق

- ۱- وجود هر یک از نیازهای آشکار در دانشجویان به چه میزان است؟
- ۲- آیا تفاوت معناداری بین نیازهای آشکار دانشجویان بر مبنای جنسیت و محل سکونت آنها وجود دارد؟
- ۳- آیا تفاوت معناداری بین میزان امید به تحقق‌پذیری نیازهای آشکار دانشجویان بر مبنای جنسیت و محل سکونت آنها وجود دارد؟
- ۴- آیا رابطه معناداری بین معدل تحصیلی و میزان نیازهای دانشجویان وجود دارد؟
- ۵- آیا رابطه معناداری بین معدل تحصیلی و میزان امید به تحقق‌پذیری نیازهای دانشجویان آنان وجود دارد؟
- ۶- آیا تفاوت معناداری بین میزان نیازهای موجود و میزان امید به تحقق‌پذیری آنها از نظر

دانشجویان وجود دارد؟

۷- آیا رابطه معناداری بین میزان رضایت از زندگی موجود و تلاش جهت بهبود زندگی خود و میزان نیازهای آشکار در دانشجویان وجود دارد؟

۸- آیا رابطه معناداری بین میزان رضایت از زندگی موجود و تلاش جهت بهبود زندگی خود و میزان امید به تحقق پذیری نیازهای آشکار در دانشجویان وجود دارد؟

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق

از آنجا که تحقیق حاضر به دنبال ارزیابی وضعیت نیازهای آشکار دانشجویان و بررسی رابطه بین ویژگی های شخصی و تحصیلی همچون جنسیت و محل سکونت و معدل تحصیلی با میزان نیازهای آشکار دانشجویان و میزان تحقق آنها می باشد، از زمره تحقیقات توصیفی-پیمایشی و از نوع رابطه یی می باشد.

جامعه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانشجویان شرکت کننده (از دانشگاه های سراسر کشور) در اردوهای دانشجویی تابستانی ۱۳۸۷ در مشهد بود ($N=2350$) که با استفاده از شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای و براساس دو متغیر جنسیت و محل سکونت تعداد ۱۳۸ دانشجوی مرد و ۱۰۷ دانشجوی زن مورد مطالعه قرار گرفتند. توزیع دانشجویان نمونه تحقیق در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت و محل زندگی

زن		مرد		محل سکونت
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۳۶/۴	۳۹	۴۰/۶	۵۶	خانه
۵۸/۹	۶۳	۵۰	۶۹	خوابگاه
۴/۷	۵	۹/۴	۱۳	منزل دانشجویی
۱۰۰	۱۰۷	۱۰۰	۱۳۸	جمع

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در تحقیق حاضر، دو پرسشنامه بوده است. از این دو، یکی پرسشنامه محقق ساخته‌ای بوده است که بر اساس فهرست نیازهای آشکار مورای (ستیز و پورتر، ۱۳۷۲؛ تاکور و همکاران، ۱۹۹۷؛ شولتز و شولتز، ۱۹۹۹) تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۵۳ گویه مرتبط با ۱۳ نیاز آشکار مورای می‌باشد که در دو سطح نیازهای موجود و میزان تحقق‌پذیری این نیازها در شرایط موجود (در زمان حال یا آینده نزدیک) مطرح شده است. روایی این پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل مواد محاسبه شده است که بر اساس جدول شماره ۲، گویه‌های مربوط به هر نیاز، همبستگی بالایی را با نمره کل آن نشان داده‌اند. همچنین پایایی درونی کل مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که با مقدار ۰/۸۴ ثبات درونی بالای مقیاس را تأیید نمود.

جدول ۲. ضریب روایی متغیرهای مقیاس نیازهای آشکار

متغیر	نیاز موفقیت	نیاز وابستگی و پیوستگی	نیاز تجاوزگری	نیاز خودمختاری	نیاز تحمل	نیاز خودنمایی	نیاز اجتناب از زیان
ضریب همبستگی	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۶۷	۰/۴۷	۰/۴۵	۰/۵۸	۰/۵۲
متغیر	نیاز غریزی بودن	نیاز پرورش دادن	نیاز نظم و انضباط	نیاز قدرت طلبی	نیاز مهرطلبی	نیاز فهم و ادراک	
ضریب همبستگی	۰/۶۸	۰/۷۴	۰/۷۵	۰/۷۰	۰/۴۵	۰/۴۰	۰/۶۹

پرسشنامه دیگر، مقیاس "رضایت از زندگی" داینر^۱ و همکاران (۱۹۸۵) بوده است که برای سنجش دو متغیر رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود زندگی دانشجویان از آن استفاده شد. مقیاس مذکور دارای ۵ گویه با طیف ۵ گزینه‌یی از نوع لیکرت برای سنجش دو بعد رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود آن می‌باشد.

1- Diner

روایی و پایایی ابزار تحقیق

برای محاسبه روایی پرسشنامه از روش تحلیل مواد استفاده شد. جدول شماره ۳ بیانگر روایی بالای پرسشنامه مذکور است. پایایی درونی مقیاس نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای بعد رضایت از زندگی ۰/۷۰ و برای بعد تلاش برای بهبود زندگی ۰/۸۶ محاسبه گردید.

جدول ۳. ضریب روایی متغیرهای رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود زندگی

متغیر	رضایت از زندگی	تلاش برای بهبود زندگی
ضریب همبستگی	۰/۸۹ - ۰/۵۶	۰/۹۳ - ۰/۹۲

روش تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها و پاسخگویی به سوالات تحقیق، از روش‌های آمار توصیفی، آزمون t، تجزیه و تحلیل واریانس یکطرفه و همچنین ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. لازم به ذکر است که به دلیل حجم بالای جداول آماری تنها مقادیر معنادار در جدول آورده شده و مقادیر غیرمعنادار گزارش نشده‌اند.

یافته‌های تحقیق

۱- وجود هر یک از نیازهای آشکار در دانشجویان به چه میزان است؟

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار نیازهای موجود دانشجویان

نیاز	نیاز تجاوزگری	نیاز خودمختاری	نیاز خودنمایی	نیاز اجتناب از زیان	نیاز تحمل	نیاز قدرت‌طلبی	نیاز نظم و انضباط
میانگین	۳/۲۵	۲/۸۱	۲/۷	۲/۴۵	۲/۴	۲/۳۹	۲/۳۶
انحراف معیار	۰/۶۱	۰/۷۳	۰/۷۳	۰/۵۸	۰/۶۴	۰/۷۵	۰/۶۵
نیاز	نیاز مهرطلبی	نیاز غریزی بودن	نیاز فهم و ادراک	نیاز پرورش دادن	نیاز وابستگی و پیوستگی		
میانگین	۲/۲۵	۲/۲۳	۲/۲۱	۲/۱۱	۱/۹۴	۱/۹۱	
انحراف معیار	۰/۵۴	۰/۵۱	۰/۵۵	۰/۶۱	۰/۵	۰/۶۴	

طبق جدول شماره ۴، بیشترین میانگین نیاز دانشجویان، مربوط به نیاز تجاوزگری و کمترین میانگین متعلق به نیازهای وابستگی و پیوستگی می‌باشد. سایر نیازها نیز به ترتیب میانگین در جدول مرتب شده‌اند.

۲- آیا تفاوت معناداری بین نیازهای موجود دانشجویان بر مبنای جنسیت و محل سکونت وجود دارد؟

آن چنان که در جدول شماره ۵ می‌توان مشاهده نمود در میان نیازهای موجود دانشجویان، تنها در زمینه دو نیاز مهرطلبی و قدرت طلبی تفاوت معنادار بین دانشجویان زن و مرد دیده شده است و دانشجویان زن میانگین بالاتری را نشان داده‌اند. در سایر نیازهای موجود، تفاوت معناداری بین دانشجویان مرد و زن دیده نشد.

جدول ۵. مقایسه میانگین نیازهای موجود دانشجویان زن و مرد

sig	d.f	T-value	میانگین	تعداد	جنس	نوع نیاز
۰/۰۵	۲۴۳	۲/۲۸	۲/۹۴	۱۰۷	زن	نیاز به مهرطلبی
			۲/۲۵	۱۳۸	مرد	
۰/۰۲	۲۴۳	۳/۱۲	۲/۳۰	۱۰۷	زن	نیاز به قدرت طلبی
			۲/۲۵	۱۳۸	مرد	

اما در زمینه امید به تحقق پذیری نیازها در شرایط موجود (حال یا آینده نزدیک) (جدول شماره ۶)، دانشجویان مرد امید بیشتری به تحقق پذیری نیازهای درک و فهم، قدرت طلبی و غریزی خود داشتند؛ در حالی که دانشجویان زن امید بیشتری به تحقق پذیری نیاز مهرطلبی نشان دادند. در بقیه موارد تفاوت معناداری بین امید به تحقق پذیری نیازها در دانشجویان زن و مرد دیده نشد.

همچنین اگرچه دانشجویان ساکن در منزل دانشجویی در نیازهای موفقیت، وابستگی و پیوستگی، خودنمایی، پرورش دادن، نظم و انضباط، قدرت طلبی، مهرطلبی و فهم و ادراک، و دانشجویان خوابگاهی در نیازهای تجاوزگری، اجتناب از زیان و غریزی بودن، و دانشجویان ساکن در منازل شخصی در نیاز تحمل، بالاترین میانگین را نشان دادند، ولی تفاوت معناداری

جدول ۶. مقایسه میانگین امید به تحقق پذیری نیازهای موجود از دیدگاه دانشجویان زن و مرد

sig	d.f	T-value	میانگین	تعداد	جنس	نوع نیاز
۰/۰۴	۲۴۳	۲/۰۸	۳/۰۱	۱۰۷	زن	میزان امید به تحقق پذیری نیاز غریزی بودن
			۳/۰۷	۱۳۸	مرد	
۰/۰۲	۲۴۳	۳/۱۶	۲/۵۶	۱۰۷	زن	میزان امید به تحقق پذیری نیاز قدرت طلبی
			۲/۷۶	۱۳۸	مرد	
۰/۰۲۳	۲۴۳	۲/۲۹	۲/۹۵	۱۰۷	زن	میزان امید به تحقق پذیری نیاز به مهرطلبی
			۲/۳۶	۱۳۸	مرد	
۰/۰۰۸	۲۴۳	۲/۶۸	۲/۴۴	۱۰۷	زن	میزان امید به تحقق پذیری نیاز به فهم و ادراک
			۲/۶۶	۱۳۸	مرد	

بین نیازهای موجود این سه گروه دیده نشد. اما در زمینه ی امید به تحقق پذیری نیازهای آشکار، دانشجویان خوابگاهی در دو نیاز خودمختاری و مهرطلبی، میانگین بالاتری را نشان دادند و تفاوت معنادار به دست آمده است (جدول شماره ۷). در زمینه امید به تحقق پذیری سایر نیازها، تفاوت معناداری مشاهده نشد.

جدول ۷. مقایسه میانگین امید به تحقق پذیری نیازها از دیدگاه دانشجویان ساکن در خوابگاه، منزل دانشجویی و منزل شخصی

sig	F-value	انحراف معیار	میانگین	تعداد	محل سکونت	نوع نیاز
۰/۰۰۲	۶/۳۱	۰/۶۴	۲/۸۱	۹۵	منزل شخصی	میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودمختاری
		۰/۶۴	۳/۰۹	۱۳۲	خوابگاه	
		۰/۵۸	۲/۷	۱۸	منزل دانشجویی	
۰/۰۵	۲/۹۲	۰/۴۸	۲/۴۰	۹۵	منزل شخصی	میزان امید به تحقق پذیری نیاز مهرطلبی
		۰/۵۵	۲/۵۸	۱۳۲	خوابگاه	
		۰/۷۷	۲/۴۷	۱۸	منزل دانشجویی	

۳- آیا رابطه معناداری بین میزان نیازهای دانشجویان و میزان امید به تحقق پذیری این نیازها و معدل تحصیلی آنان وجود دارد؟
همچنان که در جدول ۸ نشان داده شده است میانگین معدل تحصیلی با میانگین نیازهای

موفقیت، تجاوزگری و فهم و ادراک رابطه‌ی مثبت و معناداری را نشان داده است و با میانگین سایر نیازها رابطه معناداری نداشته است. به عبارتی کسانی که از معدل تحصیلی بالاتری برخوردار بوده‌اند از نیازهای موفقیت، تجاوزگری و فهم و ادراک بیشتری داشته‌اند.

جدول ۸. ضریب همبستگی پیرسون بین نیازهای مختلف و معدل تحصیلی دانشجویان

p	r	معدل تحصیلی نیازهای مختلف
۰/۰۳	۰/۱۶۴	میزان نیاز موفقیت
N.S	۰/۰۱۸	میزان نیاز وابستگی و پیوستگی
۰/۰۰۹	۰/۱۹۳	میزان نیاز تجاوزگری
N.S	۰/۱۲۲	میزان نیاز خودمختاری
N.S	۰/۱۲	میزان نیاز تحمل
N.S	۰/۱	میزان نیاز خودنمایی
N.S	۰/۰۲۴	میزان نیاز اجتناب از زیان
N.S	۰/۱۱	میزان نیاز غریزی بودن
N.S	۰/۰۷	میزان نیاز پرورش دادن
N.S	۰/۱۱	میزان نیاز نظم و انضباط
N.S	۰/۱۱	میزان نیاز قدرت‌طلبی
N.S	۰/۱	میزان نیاز به مهرطلبی
۰/۰۱	۰/۱۸	میزان نیاز فهم و ادراک

اما در زمینه‌ی رابطه بین معدل تحصیلی دانشجویان و امید آنان به تحقق‌پذیری نیازهایشان، تنها در زمینه‌ی سه نیاز تجاوزگری، غریزی و مهرطلبی، معدل تحصیلی دانشجویان رابطه‌ی مثبت و معناداری را با میزان امید آنان به تحقق‌پذیری نیازهایشان نشان داد. در زمینه‌ی سایر نیازها، رابطه معناداری مشاهده نشد (جدول شماره ۹).

۴- آیا تفاوت معناداری بین میزان نیازهای موجود و میزان تحقق‌پذیری آنها از نظر دانشجویان وجود دارد؟

آن چنان که در جدول شماره ۱۰ مشاهده می‌شود در همه موارد به جز میانگین نیاز تجاوزگری که از میانگین امید به تحقق‌پذیری آن بیشتر است، میزان نیازهای آشکار، میانگین

جدول ۹. ضریب همبستگی پیرسون بین میزان امید به تحقق پذیری نیازها و معدل تحصیلی دانشجویان

p	r	معدل تحصیلی
		نیازهای مختلف
N.S	۰/۱۲	میزان امید به تحقق پذیری نیاز موفقیت
N.S	۰/۰۳	میزان امید به تحقق پذیری نیاز وابستگی و پیوستگی
۰/۰۰۲	۰/۲۳	میزان امید به تحقق پذیری نیاز تجاوزگری
N.S	۰/۰۹	میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودمختاری
N.S	۰/۱۲	میزان امید به تحقق پذیری نیاز تحمل
N.S	۰/۰۸	میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودنمایی
N.S	۰/۰۰۴	میزان امید به تحقق پذیری نیاز اجتناب از زیان
۰/۰۳	۰/۱۶۴	میزان امید به تحقق پذیری نیاز غریزی بودن
N.S	۰/۰۷	میزان امید به تحقق پذیری نیاز پرورش دادن
N.S	۰/۰۷	میزان امید به تحقق پذیری نیاز نظم و انضباط
N.S	۰/۱۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز قدرت طلبی
۰/۰۴	۰/۱۵	میزان امید به تحقق پذیری نیاز به مهر طلبی
N.S	۰/۱۲	میزان امید به تحقق پذیری نیاز فهم و ادراک

پایین تری نسبت به میانگین امید به تحقق پذیری مربوطه دارند و در همه موارد تفاوت معنادار به دست آمده است. این بدان معنا است که دانشجویان امید داشتند که بتوانند کلیه نیازهای خود به جز نیاز تجاوزگری را تحقق بخشند.

۵- آیا رابطه معناداری بین میزان رضایت از زندگی موجود و تلاش جهت بهبود زندگی و میزان نیازهای آشکار و امید به تحقق پذیری آنها در دانشجویان وجود دارد؟
 برای سنجش رابطه مطرح شده در سؤال پنجم تحقیق، میزان رضایت دانشجویان از زندگی و میزان تلاش آنان برای بهبود زندگی سنجیده شد. جدول شماره ۱۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مذکور، و جدول شماره ۱۲، درصد توزیع دانشجویان در زمینه ی میزان رضایت از زندگی و میزان تلاش برای بهبود زندگی را نشان می دهد. در جدول شماره ۱۲ ملاحظه می شود که میزان احساس رضایت دانشجویان از زندگی و میزان تلاش آنان برای

جدول ۱۰. مقایسه معناداری تفاوت میان وضع موجود و میزان امید به تحقق پذیری نیازها

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	d.f	sig
نیاز موفقیت وضع موجود	۱/۹۴	۰/۴۹	۱۵/۰۹	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز موفقیت	۲/۵۸	۰/۶۰			
میزان نیاز به وابستگی	۱/۹۳	۰/۶۴	۹/۳	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز وابستگی و پیوستگی	۲/۳۸	۰/۷۴			
میزان نیاز تجاوزگری	۳/۲۵	۰/۶۱	۴/۰۱	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز تجاوزگری	۳/۱	۰/۶۹			
میزان نیاز خودنمایی	۲/۸۱	۰/۷۱	۰/۹۳	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودنمایی	۲/۹۶	۰/۷۲			
میزان نیاز تحمل	۲/۴	۰/۶۴	۴/۹۹	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز تحمل	۲/۶۲	۰/۵۹			
میزان نیاز اجتناب از زیان	۲/۴۵	۰/۵۸	۶/۱۹	۲۴۴	۰/۰۳
میزان امید به تحقق پذیری نیاز اجتناب از زیان	۲/۷۶	۰/۶۱			
میزان نیاز غریزی	۲/۰۴	۰/۵۱	۳/۴۲	۲۴۴	۰/۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز غریزی	۳/۱	۰/۵۲			
میزان نیاز پرورش دادن	۲/۱۱	۰/۶۱	۸/۴۲	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز پرورش دادن	۲/۴۹	۰/۵۸			
میزان نیاز نظم و انضباط	۲/۳۶	۰/۶۶	۲/۶۰	۲۴۴	۰/۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز نظم و انضباط	۲/۴۷	۰/۶۱			
میزان نیاز قدرت طلبی	۲/۳۹	۰/۷۵	۹/۲۲	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز قدرت طلبی	۲/۸۴	۰/۶۴			
میزان نیاز مهرطلبی	۲/۲۵	۰/۵۴	۶/۶۰	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز مهر طلبی	۲/۵۰	۰/۵۵			
میزان نیاز فهم و ادراک	۲/۳۴	۰/۵۵	۰/۸۳	۲۴۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز فهم و ادراک	۲/۷۴	۰/۶۴			

جدول ۱۱. میانگین و انحراف استاندارد میزان رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود زندگی در دانشجویان

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت از زندگی	۶/۳۶	۱/۹۵
تلاش برای بهبود زندگی	۴/۴۱	۱/۵۹

بهبود آن عمدتاً در حد متوسط میانگین بوده است. حد متوسط میانگین در اینجا، محدوده یک انحراف استاندارد بالاتر و یک انحراف استاندارد پایین تر از میانگین طیف در نظر گرفته شده است. مقادیری که بیش از یک انحراف استاندارد بالاتر از میانگین طیف بوده اند به عنوان مقادیر بالاتر از میانگین توصیف شده است و مقادیری که بیشتر از یک انحراف استاندارد پایین تر از میانگین طیف بوده اند به عنوان مقادیر پایین تر از میانگین - در جدول ۱۲ - توصیف شده است.

جدول ۱۲. درصد توزیع دانشجویان در زمینه های میزان رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود زندگی

متغیرها	پایین تر از میانگین	در حد متوسط میانگین	بالاتر از میانگین
میزان رضایت از زندگی	٪۱۷/۳	٪۷۷/۴	٪۵/۳
میزان تلاش برای بهبود زندگی	٪۱۵/۶	٪۷۷/۸	٪۶/۶

جدول شماره ۱۳ رابطه بین میزان رضایت از زندگی و تلاش برای بهبود زندگی دانشجویان و میزان نیازها را نشان می دهد. ملاحظه می شود که تنها رابطه بین نیاز به وابستگی و پیوستگی با رضایت از زندگی در بعد نیازها مثبت و معنادار به دست آمده است. یعنی کسانی که رضایت بیشتری از زندگی دارند، نیاز به وابستگی و پیوستگی بیشتری را نیز نشان می دهند. همچنین در این جدول، رابطه بین تلاش برای بهبود زندگی در دانشجویان و میزان نیازها پرداخته است نشان داده شده و ملاحظه می شود که به جز رابطه بین نیاز به تجاوزگری، خودمختاری و خودنمایی با تلاش برای بهبود زندگی در بعد نیازها، بقیه رابطه ها مثبت و معنادار به دست آمده است.

جدول ۱۳. رابطه بین میزان رضایت از زندگی و میزان تلاش برای بهبود زندگی با نیازهای آشکار دانشجویان

p	r	میزان تلاش برای بهبود زندگی	P	R	میزان رضایت از زندگی
۰/۰۳	۰/۱۳	میزان نیاز موفقیت	N.S	۰/۰۳	میزان نیاز موفقیت
۰/۰۰۶	۰/۱۷	میزان نیاز وابستگی و پیوستگی	۰/۰۳	۰/۱۲	میزان نیاز وابستگی و پیوستگی
N.S	۰/۰۷	میزان نیاز تجاوزگری	N.S	۰/۰۹	میزان نیاز تجاوزگری
N.S	۰/۰۳	میزان نیاز خودمختاری	N.S	-۰/۰۳	میزان نیاز خودمختاری
۰/۰۰۱	۰/۲۶	میزان نیاز تحمل	N.S	۰/۰۴	میزان نیاز تحمل
N.S	۰/۰۰۶	میزان نیاز خودنمایی	N.S	۰/۰۲	میزان نیاز خودنمایی
۰/۰۳	۰/۱۴	میزان نیاز اجتناب از زیان	N.S	-۰/۰۳	میزان نیاز اجتناب از زیان
۰/۰۲	۰/۱۴	میزان نیاز غریزی بودن	N.S	۰/۰۷	میزان نیاز غریزی بودن
۰/۰۱	۰/۱۵	میزان نیاز پرورش دادن	N.S	-۰/۰۵	میزان نیاز پرورش دادن
۰/۰۰۵	۰/۱۷	میزان نیاز نظم و انضباط	N.S	۰/۰۴	میزان نیاز نظم و انضباط
۰/۰۰۱	۰/۲۰	میزان نیاز قدرت‌طلبی	N.S	۰/۰۶	میزان نیاز قدرت‌طلبی
۰/۰۰۳	۰/۱۸	میزان نیاز به مهرطلبی	N.S	۰/۰۸	میزان نیاز به مهرطلبی
۰/۰۴	۰/۱۲	میزان نیاز فهم و ادراک	N.S	۰/۰۲	میزان نیاز فهم و ادراک

بر اساس جدول شماره ۱۴ می‌توان گفت رابطه‌ی مثبت و معناداری بین میزان رضایت از زندگی و امید به تحقق‌پذیری در زمینه‌ی همه‌ی نیازها وجود دارد؛ یعنی کسانی که از زندگی خود راضی‌ترند امید بیشتری به تحقق نیازهای خود دارند. اما در مورد رابطه‌ی بین میزان تلاش برای بهبود زندگی و امید برای تحقق‌پذیری نیازها، به جز در زمینه‌ی نیازهای تجاوزگری، اجتناب از زیان، پرورش دادن و نظم و انضباط، در بقیه‌ی موارد، رابطه‌ی مثبت و معنادار به دست آمده است.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش می‌توان چنین برداشت نمود که به طور کلی نیازهای تجاوزگری دانشجویان بیشترین میزان را بین نیازهای مختلف آنان داشته است. به این معنا که دانشجویان تمایل دارند که به سمت استقلال مطلق در تصمیم‌گیری گام بردارند ضمن

جدول ۱۴. رابطه بین میزان رضایت از زندگی و میزان تلاش برای بهبود زندگی با میزان امید به تحقق پذیری نیازهای آشکار دانشجویان

میزان رضایت از زندگی	r	p	میزان تلاش برای بهبود زندگی	r	p
میزان امید به تحقق پذیری نیاز موفقیت	۰/۲۸	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز موفقیت	۰/۲۰	۰/۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز وابستگی و پیوستگی	۰/۲۸	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز وابستگی و پیوستگی	۰/۳۰	۰/۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز تجاوزگری	۰/۱۳	۰/۰۳	میزان امید به تحقق پذیری نیاز تجاوزگری	۰/۰۹	N.S
میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودمختاری	۰/۲۸	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودمختاری	۰/۲۵	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز تحمل	۰/۲۴	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز تحمل	۰/۲۸	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودنمایی	۰/۳۳	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز خودنمایی	۰/۱۲	۰/۰۵
میزان امید به تحقق پذیری نیاز اجتناب از زیان	۰/۱۶	۰/۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز اجتناب از زیان	۰/۱۱	N.S
میزان امید به تحقق پذیری نیاز غریزی بودن	۰/۱۹	۰/۰۰۳	میزان امید به تحقق پذیری نیاز غریزی بودن	۰/۱۸	۰/۰۰۵
میزان امید به تحقق پذیری نیاز پرورش دادن	۰/۱۲	۰/۰۵	میزان امید به تحقق پذیری نیاز پرورش دادن	۰/۱۱	N.S
میزان امید به تحقق پذیری نیاز نظم و انضباط	۰/۲۳	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز نظم و انضباط	۰/۰۹	N.S
میزان امید به تحقق پذیری نیاز قدرت طلبی	۰/۱۶	۰/۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز قدرت طلبی	۰/۲۴	۰/۰۰۰۱
میزان امید به تحقق پذیری نیاز به مهر طلبی	۰/۱۸	۰/۰۰۴	میزان امید به تحقق پذیری نیاز به مهر طلبی	۰/۱۷	۰/۰۰۸
میزان امید به تحقق پذیری نیاز فهم و ادراک	۰/۲۵	۰/۰۰۰۱	میزان امید به تحقق پذیری نیاز فهم و ادراک	۰/۱۹	۰/۰۰۲

آن که دوست دارند به کسانی که به انواع مختلف به آنان آزار می‌رسانند تسویه حساب کنند تا به نوعی آزرده خاطری خود را نشان دهند و در عین حال آن را فرو نشانند. همچنین

نیازهای وابستگی و تعلق کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است که در راستای بالا بودن میانگین نیاز غریزی بودن است. طبیعی است که دانشجویی که وارد سنین جوانی شده است یکی از مهمترین خواسته هایش استقلال در ابعاد مختلف زندگی است و در نتیجه از میزان وابستگی او به طور قابل توجهی کاسته می‌شود. در همین راستا می‌توان گفت آنان ورود به دانشگاه را مرحله‌یی از حرکت به سمت استقلال از خانواده و نیاز بیشتر به تصمیم‌گیری در موقعیت‌هایی می‌بینند که امکان دسترسی به خانواده و یا مشورت با دیگران مقدور نمی‌باشد (مانند اقدام به حذف یا اخذ یک درس یا یک ترم و یا ایجاد ارتباط با دیگران بدون نظارت و مراقبت خانواده و ...).

نتیجه‌های مربوط به مقایسه‌ی نیازهای دانشجویان زن و مرد در نیازهای آشکار نشان داد که دانشجویان زن در دو بعد میانگین بالاتری را نشان داده‌اند: قدرت طلبی و مهرطلبی. بنابراین می‌توان گفت آنان به طور مستقیم و غیرمستقیم تلاش می‌کنند نظرات و عقاید خود را ابراز کنند، کنترل محیط تعاملی خود را در اختیار گیرند و از این طریق دیگران را در جهت مطلوب خود تحت تأثیر قرار دهند. در عین حال تمایل دارند که در این جریان نه تنها احساس امنیت آنان مخدوش نشود و مشکلات جدیدی برایشان پیش نیاید، بلکه فرصت مناسبی برای اکتساب بیشتر عشق و علاقه، و پشتیبانی و محافظت و اطمینان و آسودگی از مشکلات مختلف را برای آنان زمینه‌سازی و فراهم شود. نکته قابل تامل دیگر در ارتباط با این نتیجه، فزونی نیاز قدرت طلبی در دانشجویان زن نسبت به دانشجویان مرد است. در نگاه اول به نظر می‌رسد فرهنگ مردسالار جامعه ایرانی، عملاً زمینه و فرصت بیشتری برای ارضای نیاز قدرت طلبی مردان - به اشکال و انحاء مختلف - فراهم می‌آورد. در حالی که این فرصت برای زنان کمتر وجود داشته است. لذا می‌توان گفت دانشجویان زن تمایل دارند ضمن تأمین نیازهای عاطفی خود، در عین حال موانع اجتماعی و فرهنگی سنتی موجود را که نقش زنان را به عنوان افرادی مطیع و پیرو مشخص نموده است، بشکنند و با به دست آوردن امکان کنترل بیشتر محیط، نقش مؤثرتری در محیط ایفا نمایند.

از سوی دیگر دانشجویان مرد در امید به تحقق‌پذیری نیازهای غریزی، قدرت طلبی و فهم و ادراک، و دانشجویان زن در امید به تحقق‌پذیری نیاز مهرطلبی میانگین بالاتری را نشان دادند. شاید بتوان نتایج حاصل را چنین تاول نمود که دانشجویان مرد امیدوارند به درجه‌یی از

استقلال رأی در تصمیم‌گیری برسند که بتوانند نسبت به آینده خود تصمیم‌گیری نمایند و در کنار آن بتوانند بدون احساس خجالت یا ترس، احساسات فردی خود را بیان نمایند. آنان همچنین با توجه به شرایط رقابتی موجود در دانشگاه از بُعد تحصیلی و اجتماعی، امیدوارند که بتوانند با نشان دادن قدرت خود به سایرین در آنها نفوذ نمایند و بدین وسیله قدرت و توانایی رهبری یا پیشتازی خود را به دیگران نشان دهند. با این ترتیب، آنان در راستای علاقه به اثبات قدرت خود به جمع سعی می‌کنند که میزان آگاهی خود را در سطوح مختلف دانشگاهی بالاتر ببرند تا به این طریق بتوانند خود را در جمع مطرح نمایند. بنابراین در این گروه، تلفیق و یا مقابله اندیشه‌ها به وفور یافت می‌شود. اما دانشجویان زن ضمن آن که نیاز بالایی در زمینه‌ی مهرطلبی دارند، امید بالایی نیز به تحقق‌پذیری این نیاز خود دارند. یعنی امیدوارند که در محیط اجتماعی جدید (دانشگاه) بتوانند امنیت مورد نیاز خود را به دست آورده و به عشق و علاقه‌ی خود دست یابند و پشتیبان و مونس واقعی خود را بیابند.

مقایسه دانشجویان ساکن در خوابگاه، منزل شخصی و منزل دانشجویی تفاوت معناداری را در نیازهای موجود نشان نداد. لذا می‌توان گفت نوع نیازهای دانشجویان با محل سکونت آنان ارتباطی ندارد؛ چون نیازهای موجود بر اساس عوامل پیش از سکونت در خوابگاه‌های دانشجویی، همچون ویژگی‌های فردی، خانوادگی و فرهنگی خود دانشجویان ایجاد شده‌اند. اما در دو بُعد امید به تحقق‌پذیری نیاز خودمختاری و مهرطلبی، دانشجویان ساکن خوابگاه امید بیشتری به تحقق این نیازها داشتند. این نتیجه را می‌توان چنین تفسیر نمود که جدایی از خانواده و سکونت در یک محیط پر ازدحام و نیاز به اثبات خود در محیط و احقاق حق خود و از طرف دیگر جلب نظر دیگران و تلاش برای جذب مخاطبین و دوستان بیشتر از جمله نیازهایی است که دانشجویان خوابگاهی با توجه به محیط اطراف خود، امید بیشتری به تحقق آن دارند.

بررسی رابطه بین معدل تحصیلی دانشجویان و میزان نیازها نشان داد که دانشجویان دارای معدل تحصیلی بالاتر، از نظر نیاز به موفقیت، تجاوزگری و درک و فهم در سطح بالاتری نسبت به سایر دانشجویان قرار دارند. طبیعی است دانشجویی که درصدد کسب معدل تحصیلی بالاتر است بایستی نیاز موفقیت و فهم و ادراک بالاتری داشته باشد، چون تجسم این نیازها در قالب عملکرد بالاتر دانشجو نمود پیدا می‌کند. اما معمولاً دانشجویان موفق‌تر از نظر تحصیلی

کسانی هستند که تمایل دارند به سمت درجات و سطوح بالاتر سیستم نفوذ نمایند. همچنین نتایج نشان داد که رابطه معناداری بین معدل تحصیلی دانشجویان و امید وی به تحقق پذیری نیازهای تجاوزهایی، غریزی و مهرطلبی وی وجود دارد. یعنی دانشجویان موفقتر از نظر تحصیلی امیدوارند که بتوانند توجه و نظر موافق دیگران را جلب نموده و همچنین از طریق نمره‌های بالای درسی، خود را مطرح نموده و در مرکز توجه قرار گیرند و از این راه بتوانند به رقابت با سایرین پردازند و در کنار آن، این معدل بالا به آنها اجازه دهد و دیگران را نیز متقاعد سازد که می‌توانند به اقتضای موقعیت و با استقلال رأی و بدون کمک دیگران برای مسایل خود تفکر و تصمیم‌گیری نمایند.

بررسی رابطه بین میزان رضایت از زندگی و میزان تلاش برای بهبود زندگی در دانشجویان و نیازهای موجود آنان، نشان داد که به جز در مورد نیاز وابستگی و پیوستگی، میزان رضایت دانشجویان از زندگی، رابطه‌ی با سایر نیازهای آشکار او ندارد. زیرا همان طور که قبلاً تأکید شد نیازهای موجود نشأت گرفته از عوامل متعددی است که از گذشته‌ی هر فرد ایجاد شده و مربوط به یک دوره زمانی کوتاه نمی‌باشد. اما میزان تلاش دانشجویان برای بهبود زندگی خود می‌تواند متأثر از نیازهای موفقیت، وابستگی و پیوستگی، تحمل، اجتناب از زیان، غریزی بودن، پرورش، انضباط، قدرت طلبی، مهرطلبی و درک و فهم باشد. دانشجویی که نیاز به موفقیت، پرورش و انضباط، قدرت طلبی و ... بالاتری داشته باشد، تلاش بیشتری را در جهت بهسازی و توسعه وضعیت زندگی و بهزیستی روانی، جسمانی و اجتماعی خود می‌نماید. ضمن آن که می‌توان گفت دانشجویان راضی‌تر به تحقق‌پذیری کلیه نیازهای خود امیدوارترند. بنابراین مشاهده می‌شود که رابطه بین میزان امیدواری به تحقق‌پذیری کلیه نیازها با میزان رضایت از زندگی، معنادار به دست آمده است. دانشجویانی که تلاش بیشتری برای بهبود زندگی خود دارند امیدوارند که بتوانند در حال یا آینده نزدیک، بسیاری از نیازهای خود را متحقق سازند.

بدین ترتیب به نظر می‌رسد که از مجموعه نیازهای دانشجویان که مورد بررسی قرار گرفته‌اند، نیازهای تجاوزهایی، قدرت طلبی و درک و فهم از کلیدی‌ترین نیازها بودند. این بُعد را می‌توان چنین تفسیر نمود که دانشجویانی که وارد دانشگاه می‌شوند از سویی به دنبال مبارزه، رقابت و بحث و مجادله برای اثبات خود می‌باشند و از سوی دیگر به دنبال کسب آگاهی و دانش بیشترند تا از طریق آن بتوانند نقش‌های نفوذگری و رهبری خود را بهتر ایفا

نمایند و از این طریق بتوانند محیط را تحت تأثیر خود قرار دهند. از طرفی تکرار این تحقیق در نمونه های دیگر و انجام تحقیقات فراتر در حوزه موضوع مورد بحث، می تواند بر روشنی و وسعت یافته ها و دانش موجود در زمینه ی نیازها و رفتار دانشجویان بیفزاید.

پیشنهاد می شود با توجه به تأثیر بسزای نیازها در رفتار و عملکرد افراد، و نیز به منظور تأمین رضایت بیشتر و زمینه سازی برای رفتار و عملکرد مطلوب دانشجویان در دانشگاه ها، نیازهای آشکار دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه و در حین تحصیل در دانشگاه سنجش شود و بر آن اساس برای هدایت آنان در سمت و سوی مناسب جهت تحقق مطلوب نیازهایشان، به نحو مقتضی برنامه ریزی و اقدام شود. از طرفی تکرار این تحقیق در نمونه های دیگر و انجام تحقیقات فراتر در حوزه موضوع مورد بحث، می تواند بر روشنی و وسعت یافته ها و دانش موجود در زمینه ی نیازها و رفتار دانشجویان بیفزاید.

منابع

- رابینز، استیفن، پی (۱۳۸۶). *مبانی رفتار سازمانی*، ترجمه پارسائیان و اعرابی، چ ۱۹؛ تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- ستیرز، ریچارد ام و پورتر، لیمان دلبلیو (۱۳۷۲). *انگیزش و رفتار در کار*، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- Amodt, M. G. (1999). *Applied Psychology*; Brooks/Cole, Belmont, CA.
- Belkaoui, A. (1686). The accounting student need for achievement and career aspirations: An experiment. *Issues in Accounting Education*, 2, 197-206.
- Atkinson. J. W. (1964). *An Introduction to Motivation*; Princeton, N. J.: Van Nostrand.
- Brief, A. P., Aldag, R. J., Darrow, A., & Power, D. J. (1980). Examinations of responses of registered nurses to manifest needs questionnaire; *Psychological Reports*, 46, 1233- 1234.

- Chusmir, L. H. (1985). *Matching Individuals to Jobs: a Motivation Answer for Personnel and Counseling Professions*. New York: Amacom Books.
- Cummin, P. (1957). TAT Correlates of Executive Performance; *Journal of Applied Psychology*, 51, 78-81.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Dreher, G. F. (1980). Individual Needs as Correlates of Satisfaction and Involvement with a Modified Scanlon Plan Company. *Journal of Vocational Behavior*, 17, 89-94.
- Feather, N. (1962). The Study of Persistence, *Psychological Bulletin*, 59(2), 94-115.
- Geiger, M. A., & Cooper, E. A. (1995). Predicting Academic Performance: The Impact of Expectancy and Needs Theory. *Journal of Experimental Education*, 63, 251- 263.
- Glasser, W. (2000). *Every Student Can Succeed*. Chula Vista, CA: Black Forest Press.
- Hultman, K., & Gellerman, B. (2002). *Balancing Individual and Organizational Values*. Sanfrancisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- Kaufman, R., & English, F. w. (1979). *Needs Assessment; Concept and Application*. Educational Technology Publications. Englewood Cliffs, New Jersey.
- Kuh, G. D. (1982). Purposes and Principles for Needs Assessment in Student Affairs. *Journal of Collage Student Personnel*, 23, 202_208.
- Kukla, A. (1972). Attributional determinants of achievement-related behavior; *Journal of Personality and Social Psychology*, 21, 166-174.
- McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark. R. A., & Lowell, E. I. (1953). *The Achievement Motive*. New York: Appleton – Crafts.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton, NJ: Van Nostrand
- McDonald, W. (1956). *The Relationship of Achievement Motivation to Independence Training, Parental Attitudes, Ecology and other Factors*. Doctoral dissertation, University of Houston.
- Mischel, W. (1961). Delay of gratification, need for achievement, and acquiescence in another culture. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 62, 543-552.

- Sultz, D., & Sultz, M. (1999). *Theories of Learning*. 7th Ed., Belmont, CA: Thompson Learning.
- Steers, R. M., & Braunstien, D. L. (1976). A behaviorally based measure of manifest needs in work Settings. *Journal of Vocational Behavior*, 14, 251- 266.
- Stienmann, J. L. (2004). *The Relationship between Personality Differences, Motivation and Behavior*. The University of Tennessee at Chattanooga.
- Thakur, M., Burton G., & Srivastava, B. N. (1997). *International Management*. New Delhi: Tata McGraw Hill Pub. Co.
- Young, L. R. (1957). *Parent-Child Relationships which Affect Achievement Motivation of College Freshmen*. Doctoral dissertation.